

ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦІАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

18.

KURIER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 4-го Марта — 1838 — Wilno. Piątek. 4-go Marca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Санктпетербургъ, 25-го Февраля.

Sankt-Petersburg, 25-go Lutego.

Высочайшій Рескриптъ,

Najwyższy Reskrypt,

Совѣту Женскаго Патріотическаго Общества.

Do Rady Patryotycznego Towarzystwa Dam.

Возлюбленнѣйшая дочь Моя, Великая Княжна ОЛЬГА НИКОЛАЕВНА, изъявила Мнѣ желаніе свое принять дѣятельное участіе въ трудахъ Патріотическаго Общества. Удовлетворяю столь отрадному для Меня стремленію Ея къ подвигамъ благотворенія; но желая, чтобы оно направляемо было навѣкомъ, основаннымъ на опытѣ, Я, съ согласія Государя Императора, предлагаю Совѣту Патріотическаго Общества, принять Ея Императорское Высочество въ число своихъ Дѣйствительныхъ Членовъ, съ предоставленіемъ Ея вѣднiю той части сей столицы съ ея школою, которая остается безъ прямого попечительства, по случаю увольненія или отсутствія нѣкоторыхъ Членовъ Общества. Я надѣюсь, что Патріотическое Общество въ семъ назначеніи увидитъ новое доказательство особеннаго вниманія Государя Императора и Моего къ трудамъ его, на пользу общую посвящаемымъ, и залогъ всегдѣшняго Моего благоволенія.

Najukochańsza córka MOJA, WIELKA XIĘŻNICZKA OLGA NIKOŁAJEWNA, oświadczyła Mi swoje życzenie przyjąć czynne uczestnictwo w pracach Towarzystwa Patryotycznego. Zadość czynię tak pocieszającą dla MNIE Jej skłonności ku dziełom dobroczynnym; ale pragnąc, żeby skłonność ta kierowaną była nawykniem, na doświadczeniu opartem, za zgodzeniem się CESARZA JEJ MOŚCI, polecam Radzie Towarzystwa Patryotycznego, przyjąć Jej CESARSKĄ WYSOKOŚĆ do liczby swoich Rzeczywistych Członków, z oddaniem pod Jej wiedzę tej części stolicy tutejszej z jej szkołą, która zostaje bez wyraźnej opieki, z powodu uwolnienia albo nieobecności niektórych Członków Towarzystwa. Spodziewam się, że Towarzystwo Patryotyczne w назначении тѣм, уjrzy nowy dowód szczególnych względów CESARZA JEJ MOŚCI i MOICH ku jego pracom, dla dobra powszechnego poświęcanym, i rękojmnią statecznej MEJ przychylności.

На подлинномъ Собственною Ея Императорскаго Величества рукою подписано:
АЛЕКСАНДРА.

Na autentyku Własną JEJ CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:
ALEXANDRA.

С. Петербургъ,
1-го Января 1838.

St. Petersburg,
1-go Stycznia 1838 roku.

Донесеніе Совѣта Женскаго Патріотическаго Общества Ея Императорскому Величеству.

Doniesienie Rady Patryotycznego Towarzystwa Dam
NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ JEJ MOŚCI.

Всемилостивѣйшая Государыня!

Najmiłociwsza Pani!

Ваше Императорское Величество Всемилостивѣйше соизволили назначить Ея Императорское Высочество Государыню Великую Княжну ОЛЬГУ НИКОЛАЕВНУ въ Дѣйствительные Члены С. Петербургскаго Женскаго Патріотическаго Общества. Совѣтъ онаго съ благодарностію и благоговѣніемъ приметъ сіе новое свидѣтельство Монаршаго къ нему благоволенія.

WASZA CESARSKA MOŚĆ Najłaskawiej raczyła przeznaczyć JEJ CESARSKĄ WYSOKOŚĆ WIELKĄ XIĘŻNICZKĘ OLGĘ NIKOŁAJEWNĘ do liczby Rzeczywistych Członków St. Petersburgskiego Patryotycznego Towarzystwa Dam. Rada jego z wdzięcznością i głębokim uznanowaniem przyjmuje nowy ten dowód MONARSZEJ ku niemu przychylności.

Вполнѣ убѣжденный, что изъявленное Ея Императорскимъ Высочествомъ желаніе участвовать въ занятіяхъ Общества, возникло въ юномъ сердцѣ Государыни Великой Княжны отъ лестнаго вниманія Августѣйшихъ Ея Родителей къ трудамъ онаго, Совѣтъ ни чѣмъ не можетъ приличнѣе и вѣрнѣе выразить полной своей признательности, какъ торжественнымъ обѣтомъ съ прежнимъ усердіемъ продолжать на пользу общую труды свои, которые нынѣ вознаграждены столь милостивымъ благоволеніемъ Ихъ Императорскихъ Величествъ.

Będąc zupełnie przekonana, że oświadczona przez JEJ CESARSKĄ WYSOKOŚĆ chęć uczestniczenia w zatrudnieniach Towarzystwa zrodziła się w młodym sercu WIELKIEJ XIĘŻNICZKI JEJ MOŚCI ze względów łaskawych NAJJAŚNIEJSZYCH JEJ Rodziców ku jego pracom, Rada nie może stosowniej i wierniej wyrazić zupełnej swojej wdzięczności, jak w uroczystym ślubie, z dawną gorliwością, przedłużać dla dobra powszechnego swe prace, które teraz zostały wynagrodzone tak łaskawymi względami NAJJAŚNIEJSZYCH CESARSTWA ICH MOŚĆ.

Совѣтъ, изъявивъ чувства вѣрноподданнической благодарности за Высочайшее назначеніе Ея Императорскаго Высочества Государыни Великой Княжны ОЛЬГИ НИКОЛАЕВНЫ въ Дѣйствительные Члены Общества, будетъ имѣть счастье донести Ваше

Rada, wynurzywszy uczucia wiernych poddanych wdzięczności za Najwyższe przeznaczenie JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEJ XIĘŻNICZKI OLGI NIKOŁAJEWNY do liczby Rzeczywistych Członków Towarzystwa, będzie miała szczęście donieść WASZEJ CE-

му Императорскому Величеству о распоряженіяхъ своихъ, кои по сему случаю сдѣланы будутъ.

Подлинное подписали:

Предсѣдательница Агапоклея Сухарева.

Марія.

Княгиня Варвара Голицына.

Графиня Софія Борхъ.

Александра Сениавина.

Баронесса Ольга Мейендорфъ.

Клеопатра Клейнмихель.

Графиня Екатерина Салтыкова.

Александра Алферовская.

Высочайшимъ Приказомъ, 12-го Февраля, назначены Флигель-Адъютантами къ Его Императорскому Величеству, Лейбъ-Гвардіи Преображенскаго полка: состоящій при Его Императорскомъ Высочествѣ Наслѣдникъ Цесаревичъ, Полковникъ *Назимовъ*, и Капитанъ *Чернышевъ*, съ оставленіемъ перваго изъ нихъ при Его Высочествѣ; Лейбъ-Гвардіи Семеновскаго полка Капитанъ *Назимовъ 1-й* и Адъютантъ Командира 6-го Пѣхотнаго Корпуса, Генераль-Адъютанта Нейдгарта, Кавалергардскаго Ея Величества полка Штабсъ-Ротмистръ Графъ *Тизенгаузенъ*.

— Высочайшимъ Приказомъ, 13-го Февраля, Командиръ 1-го Малороссійскаго Казачьяго полка, Полковникъ *Рашевскій* уволенъ отъ службы, за ранами, Генераль-Маіоромъ, съ мундиромъ и пенсіономъ полнаго оклада, опредѣленнаго Уставомъ 6-го Декабря 1827 года.

— Въ *Journal de St. Pétersbourg* напечатано: Высочайшимъ Приказомъ, 15-го Февраля, Командиръ 2-й Гвардейской Кирасирской бригады, Генераль-Маіоръ *Захаржевскій 2-й*, назначенъ Санктпетербургскимъ Комендантомъ, на мѣсто умершаго Генераль-Адъютанта Мартынова.

— Сенаторъ Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ *Васильчиковъ*, Всемилостивѣйше уволенъ отъ службы, по прошенію.

— Президентъ Гофъ-Интендантской Конторы Графъ *Кутайсовъ* Всемилостивѣйше уволенъ, по прошенію его, отъ сей должности, съ сохраненіемъ званія Оберъ-Гофмейстера Двора Его Императорскаго Величества.

— Состоящій въ должности Гофмейстера Двора Его Императорскаго Величества и Вице-Президентъ Гофъ-Интендантской Конторы, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Щербининъ*, Всемилостивѣйше уволенъ, по прошенію его, вовсе отъ службы.

— Оберъ-Шталмейстеру Князю *Долгорукову* и Члену Кабинета, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Сениавину*, Высочайше повелѣно исправлять должности: первому Президента, а послѣднему Вице-Президента Гофъ-Интендантской Конторы, съ оставленіемъ обоихъ и при прежнихъ должностяхъ.

— Состоящему по особымъ порученіямъ при Военномъ Министрѣ, Церемоніймейстеру, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику Никитѣ *Всеволожскому*, Высочайше повелѣно быть Членомъ Кабинета Его Императорскаго Величества, съ оставленіемъ и Церемоніймейстеромъ.

— Его Императорское Величество Высочайше повелѣтъ соизволилъ Сенатору, Тайному Совѣтнику Князю *Голицыну*, присутствовать въ 8-мъ Департаментѣ Правительствующаго Сената.

— Его Императорское Величество, изъ двухъ избранныхъ Псковскимъ Дворянствомъ Кандидатовъ, Высочайше изволилъ утвердить въ званіи Псковскаго Губернскаго Предводителя Дворянства, Коллежскаго Совѣтника *Крекишина*.

— Управление Временною Контрольною Комиссіею по части Артиллерійской и Инженерной Высочайше повелѣно возложить на Управляющаго особою экспедиціею при Государственномъ Контролѣ, Статскаго Совѣтника *Фіалковскаго*, а затѣмъ управленіе помянутою Экспедиціею поручить Оберъ-Контролеру Контрольнаго Департамента Военныхъ отчетовъ, Надворному Совѣтнику *Булгакову*.

— Московскимъ Вице-Губернаторомъ Всемилостивѣйше повелѣно быть Адъютанту Московскаго Военнаго Генераль-Губернатора, Кавалергардскаго Ея Императорскаго Величества полка Ротмистру *Новосильцову*, съ переименованіемъ его въ Коллежскіе Совѣтники. (С. П.)

— По Указу Его Императорскаго Величества, Правительствующій Сенатъ слушали предложеніе Министра Юстиціи, Господина Тайнаго Совѣтника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, при которомъ предлагаетъ Правительствующему Сенату къ надлежащему исполненію списокъ съ Высочайше конфирмованнаго мнѣнія Государственнаго Совѣта, о подсудности обывателей Имперіи и Царства Польскаго

SARSKIEJ MOŚCI o swych rozporządzeniach, które z tej okoliczności będą uczynione.

Autentyk podpisały:

Prezydentka Agatoklea Sucharewa.

Marya.

Xiężna Barbara Golicynowa.

Hrabina Zofia Borch.

Alexandra Sieniawinowa.

Baronowa Olga Meyendorf.

Kleopatra Kleinmichel.

Hrabina Katarzyna Saltykowa.

Alexandra Alferowska.

Przez Najwyższy Rozkaz dzienny, 12-go Lutego, mianowani Skrzydłowymi Adjutantami Jego CESARSKIEJ MOŚCI, Преображенскаго полку Гварды: zostający przy Jego CESARSKIEJ WYSOKOŚCI NASTĘPCY CESARZEWICZU, Półkownik *Nazimow*, i Kapitan *Czernyszew*, z zostawieniem pierwszego z nich przy Jego WYSOKOŚCI; Kapitan *Siemionowski*ego полку Гварды *Nazimow 1szy* i Adjutant Dowódcy 6-go Korpusu Piechoty, Jenerał-Adjutanta *Nejdgarta*, Sztabś - Rotmistrz полку Кавалергардów CESARZOWEJ JEJ MOŚCI *Hrabia Tizenhausen*.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 13-go Lutego, Dowódzca 1-go Małorossyjskiego полку Kozackiego, Półkownik *Raszewski* uwolniony ze służby, z przyczyną ran, w randze Jenerał-Majora, z mundurem i pensją zupełnego wyznaczenia, podług Ustawy 6-go Grudnia 1827 roku.

— W *Journal de St. Pétersbourg* czytamy: Przez Najwyższy rozkaz dzienny, 15-go Lutego, Dowódzca 2-jej brygady Kirysyerów Гварды, Jenerał-Major *Zacharzewski 2gi*, назначony Komendantem Sanktpetersburskim, na miejsce zmarłego Jenerał-Adjutanta *Martynowa*.

— Senator Rzeczywisty Radzca Tajny *Wasilezykow*, Najłaskawiej uwolniony ze służby, na własną prośbę.

— Prezydent Intendencji Kantoru Dworu, Hrabia *Kutajsov*, Najłaskawiej uwolniony, na własną prośbę, od tego obowiązku, z zachowaniem nazwania Wielkiego Mistrza Dworu Jego CESARSKIEJ MOŚCI.

— Zostający w obowiązku Mistrza Dworu Jego CESARSKIEJ MOŚCI i Vice-Prezydent Intendencji Kantoru Dworu, Rzeczywisty Radzca Stanu *Szczerbinin*, na własną prośbę, Najłaskawiej zupełnie uwolniony ze służby.

— Wielkiemu Koniuszemu Xięciu *Dołhorukowu* i Członkowi Gabinetu, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Sieniawinowi*, Najłaskawiej rozkazano sprawować obowiązki: pierwszemu Prezydenta, a ostatniemu Vice-Prezydenta Intendencji Kantoru Dworu, z zostawieniem obu i na obowiązkach dotychczasowych.

— Zostającemu do szczególnych poleceń przy Ministrze Wojny, Mistrzowi Obrzędów, Rzeczywistemu Radzcy Stanu Nikicie *Wsiwotołżskiemu*, Najłaskawiej rozkazano być Członkiem Gabinetu Jego CESARSKIEJ MOŚCI, z pozostaniem i Mistrzem obrzędów.

— Jego CESARSKA MOŚĆ Najwyżej rozkazać raczył Senatorowi, Radzcy Tajnemu Xięciu *Golicynowi*, zasiadać w 8-m Departamencie Rządzącego Senatu.

— Jego CESARSKA MOŚĆ, z dwóch wybranych kandydatów przez Pskowskie Dworzanstwo, Najwyżej raczył utwierdzić na urzędzie Pskowskiego Gubernialnego Marszałka Dworzanstwa, Radzcę Kollegialnego *Krekiszyna*.

— Zarząd Czasową Kommissją Kontrolli części Artylleryjskiej i Inżyniernej Najwyżej rozkazano włożyć na Zarządzającego osobną expedycją przy Kontrolerze Państwa, Radzcę Stanu *Fiatkowski*, a zatęm zarząd poimienionej Expedycji poruczyć Ober-Kontrolerowi Departamentu Kontrolli rachunków wojskowych, Radzcy Dworu *Buthakowu*.

— Moskiewskim Vice-Gubernatorem Najłaskawiej rozkazano być Adjutantowi Moskiewskiego Wojennego Jenerał-Gubernatora, Rotmistrzowi полку Кавалергардów CESARZOWEJ JEJ MOŚCI *Nowosilcowi*, z mianowaniem go Radzcą Kollegialnym. (P. P.)

— Wedle Ukazu Jego CESARSKIEJ MOŚCI, Rządzący Senat słuchali przełożenia Ministra Sprawiedliwości, Pana Radzcy Tajnego i Kawalera *Dymitra Wasilewicza Daszkowa*, przy którym podaje Rządzącemu Senatowi do należytego wypełnienia kopią Najwyżej utwierdzonej Opinii Rady Państwa, o podsądności obywateli CESARSTWA i Królestwa Polskiego w sprawach procederowych, dodając, że także kopia, dla podania do wy-

въ дѣлахъ тяжбныхъ, присовокупляя, что таковой же списокъ для обращенія къ исполненію въ Царствѣ, какъ уведомили его Господина Министра, состоящій въ должности Государственнаго Секретаря, препровожденъ отъ него къ Министру Статсъ-Секретарю, Графу Грабовскому. *Въ означенномъ же мѣстѣ изъяснено:* Государственный Совѣтъ въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и дѣлъ Царства Польскаго и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ представленіе Министра Юстиціи, о подсудности обывателей Россійской Имперіи и Царства Польскаго въ дѣлахъ тяжбныхъ, и сообразивъ оное съ бывшими прежде по сему предмету предположеніями и съ примѣчаніями Совѣта Управленія Царства, *положилъ:* постановить въ семь отношеніи слѣдующія правила: 1) Дѣла вотчинныя, возникшія между обывателями Имперіи и Царства, разсматривать въ Присутственныхъ мѣстахъ того края, гдѣ находится спорное имѣніе, въ чемъ бы оное ни состояло. 2) Иски жителей Имперіи и Царства, въ случаѣ неисполненія совершаемыхъ между ними долговыхъ обязательствъ, договоровъ и иныхъ письменныхъ актовъ, если они будутъ содержать въ себѣ: а) обеспечение на имѣнія, состоящія въ томъ или другомъ краѣ, или б) поручительство лицъ, имѣющихъ гдѣ либо постоянное пребываніе, производить: *въ первомъ случаѣ*, въ судебныхъ мѣстахъ того края, гдѣ состоятъ имѣнія, служащія обеспеченіемъ; *во второмъ*, при несостоятельности отвѣтчика или должника, тамъ, гдѣ находятся поручители, или гдѣ состоятъ ихъ имѣнія. 3) Если письменныя обязательства, договоры и акты, заключаемые съ жителями Имперіи и Царства, будутъ безъ всякаго обеспечения и поручительства, то, при неисполненіи ихъ, иски производить, по усмотрѣнію истца, или 1) тамъ, гдѣ находится на лицо отвѣтчикъ, или 2) тамъ, гдѣ должно производиться исполненіе обязательства, либо договора. 4) Когда же въ актѣ постановлено будетъ иное условіе о мѣстѣ и способѣ разбирательства, могущихъ возникнуть по онымъ спорамъ, въ такомъ случаѣ искъ производить тамъ, гдѣ назначено будетъ по взаимному согласію. 5) Дѣйствительность долговаго обязательства, договора или иного акта, опредѣлится на основаніи законовъ того края, по узаконеніямъ и формамъ коего акты были совершены. Если же актъ предъявленъ будетъ ко взысканію не въ томъ краѣ, гдѣ оный совершенъ, и со стороны отвѣтчика возникнетъ о формальности совершенія акта споръ, то истецъ обязанъ представить удостовѣреніе, что актъ составленъ сообразно съ законами и формами другаго края. Удостовереніе таковое выдается тѣмъ судебнымъ мѣстомъ, которому непосредственно подвѣдомственъ судъ, самый актъ совершавшій; если же актъ совершенъ не въ судѣ, а у Нотаріуса или Меклера, — то Гражданскимъ Судомъ первой степени. Въ предупрежденіе подлога, свидѣтельство подлинности и удостовѣренія судебного мѣста производится порядкомъ, въ слѣдующей статьѣ означеннымъ. 6) Рѣшенія Присутственныхъ мѣстъ какъ Имперіи, такъ и Царства, по дѣламъ вотчиннымъ и исковымъ, приводятся въ исполненіе въ томъ краѣ, гдѣ оныя послѣдовали. Но когда по рѣшеніямъ судебныхъ мѣстъ въ дѣлахъ исковыхъ, положено будетъ взысканіе, а имѣнія, съ коего можно было бы оное произвести, въ томъ краѣ находится не будетъ, между тѣмъ какъ въ другомъ краѣ истецъ укажетъ принадлежащее отвѣтчику имѣніе, — въ такомъ случаѣ рѣшеніе приводить въ исполненіе въ томъ краѣ, гдѣ состоитъ имѣніе, и въ порядкѣ, законами того края установленномъ. При чемъ наблюдать слѣдующее: *Въ Царствѣ*, вошедшія въ законную силу рѣшенія, состоявшіяся въ судебныхъ мѣстахъ Имперіи, исполнять по просьбѣ истца, Предсѣдателямъ подлежащихъ судовъ. Для сего истецъ обязанъ предварительно испросить, изъ судебного мѣста Имперіи, засвидѣствованную на законномъ основаніи копию съ опредѣленія, съ надписью въ томъ, что объ исполненіи онаго предоставляется ему просить въ Царствѣ Польскомъ, таковую копию и имѣть оныя приложить къ своей просьбѣ. Подписи лицъ, свидѣтельствующихъ копию, удостовѣряются мѣстнымъ Начальникомъ Губерніи, который о каждомъ таковомъ удостовѣреніи уведомляетъ Правительственную Коммиссію Юстиціи, а сія послѣдняя, съ своей стороны, даетъ о томъ знать Предсѣдателю надлежащаго Суда. *Въ Имперіи*, рѣшенія Судебныхъ мѣстъ Царства, исполненію подлежащія, приводить въ дѣйствіе также по просьбѣ истца, подлежащимъ мѣстамъ, съ представленіемъ тѣхъ самыхъ документовъ. Подписи лицъ, свидѣтельствующихъ копию, съ судебного рѣшенія, удостовѣряются въ Царствѣ Правительственною Коммиссіею Юстиціи, которая о таковомъ удостовѣреніи уведомляетъ Начальника той Губерніи, въ коей должно про-

пѣненія въ Крѣлевѣ, какъ уведомилъ того же Пана Министра, остающійся въ обовязку Секретаря Паństwa, преемлена преемънъ была до Министра Секретаря Стану, Храби Грабовскаго. *Въ поминеной opinii wyrażono:* Rada Państwa na połączonych Departamentach Praw i interesów Królestwa Polskiego i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przedstawienie Ministra Sprawiedliwości, o podsądności obywateli Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego w sprawach proceduralnych, i porównawszy ją z byłymi uprzednio w tej rzeczy projektami i uwagami Rady Administracyjnej Królestwa, *uchwaliła:* postanowić w tym względzie prawidł następujące: 1) Sprawy o dziedzictwo, nastaje między obywatelami Cesarstwa i Królestwa, rozstrząsać w urzędach Sądowych tego kraju, gdzie się sporny znajduje majątek, w którymbykolwiek on się zawierał. 2) Poszukiwania mieszkańców Cesarstwa i Królestwa, w razie niewypełnienia zawieranych między nimi długowych zobowiązań, umów i innych aktów pisanych, jeżeli będą w sobie zawierały: a) zabezpieczenie na majątkach, w tym albo w drugim kraju położonych, albo b) porękę osób, mających gdziekolwiek stałe zamieszkanie, odbywać: w pierwszym razie, w urzędach sądowych tego kraju, gdzie się znajdują majątki, służące na zabezpieczenie; w drugim, przy niewypłatności strony odwodowej czyli dłużnika, tam, gdzie się znajdują poręcznicy, albo gdzie ich majątki są położone. 3) Jeżeli pisane zobowiązania, umowy i akta, zawarte z mieszkańcami Cesarstwa i Królestwa, bez żadnego będą zabezpieczenia i poręki, tedy w razie ich niewypełnienia, poszukiwania czynić, podług uwagi poszukującego, albo 1) tam, gdzie się obecnie znajduje dłużnik, albo 2) tam, gdzie się powinno odbyć wypełnienie zobowiązania, lub umowy. 4) Kiedy zaś w akcie postanowiony będzie inny warunek o miejscu i sposobie rozstrąsania mogących wynikać z nich sporów, w takim razie poszukiwanie odbywać tam, gdzie wzajemną zgodą będzie naznaczono. 5) O rzeczywistości długowego zobowiązania, umowy, albo innego aktu, ma się stanowić na podstawie praw tego kraju, podług którego praw i form akta były sporządzane. Jeżeli zaś akt podany będzie do uzyskania nie w tym kraju, gdzie został sporządzony, i ze strony odpowiadającej wyniknie spór o formalność sporządzenia aktu, tedy poszukujący obowiązany jest złożyć zaświadczenie, że akt został sporządzony zgodnie z prawami i formami drugiego kraju. Zaświadczenie to wydaje się przez ten urząd sądowy, któremu bezpośrednio podległy jest sąd, w którym akt sam był sporządzony; jeżeli zaś akt został sporządzony nie w sądzie, ale u Notaryusza albo Meklera, — tedy przez Sąd Cywilny pierwszego stopnia. Dla zapobieżenia fałszerstwu, świadectwo autentyczności i poświadczania miejsca sądowego odbywa się porządkiem, w następującym artykule opisanym: 6) Wyroki miejsc urzędowych, tak Cesarstwa, jako i Królestwa, w sprawach o majątki i poszukiwania, przywodzą się do wypełnienia w tym kraju, gdzie one nastąpiły. Ale, kiedy na mocy wyroków sądowych w sprawach iskowych, przysądzone będzie uzyskanie, a majątek, z któregooby można było je skutecznie, w kraju tym nie będzie się znajdował, gdy téczasem w drugim kraju wykaze poszukujący należący do dłużnika majątek, — w takim razie wyrok przyprowadzać do wykonania w tym kraju, gdzie się majątek znajduje, i porządkiem prawami tego kraju ustanowionym: przy czém zachowywać, co następuje: *w Królestwie:* weszłe w prawną moc wyroki, nastaje w urzędach sądowych Cesarstwa, mają wypełniać na prośbę poszukującego, Prezydenci Sądów podległych. Dla tego poszukujący powinien przedewszystkiém otrzymać, z urzędu sądowego Cesarstwa, zaświadczoną na prawnej podstawie kopią wyroku, z napisem, że o jego wypełnienie zostawuje się mu prosić w Królestwie Polskiem, jakową kopią ma on załączyć do swej prośby. Podpisy osób, kopią zaświadczających, poświadczają się przez miejscowego Naczelnika Gubernii, który o każdym takim poświadczeniu uwiadamia Rządową Kommissyą Sprawiedliwości, a ta ostatnia, ze swej strony, daje o tém wiedzieć Prezydentowi właściwego Sądu. *W Cesarstwie.* Wyroki urzędów Sądowych Królestwa, wykonaniu podlegające, przyprowadzać do skutku także na prośbę poszukującego, przez właściwe urzędy, z przedstawieniem tych samych dokumentów. Podpisy osób, zaświadczających kopią sądowego wyroku, poświadczają się w Królestwie przez Rządową Kommissyą Sprawiedliwości, która o takowém poświadczeniu uwiadamia Naczelnika tej Gubernii, w której powinno się skutecznie wypełnienie wyroku, a Naczelnik Gubernii, daje ze swej strony wiedzieć o tém właściwemu urzędowi. W tych zdarzeniach, ani w Królestwie, ani w Cesarstwie urzędy sądowe i wykonawcze nie wchodzą w rozstrząśnienie prawności poszukiwania i następnego już o tém wyroku. Na autentyku Opinii Własnej Jego Cesarzkiej Mości ręką napisano: „*Ma być pod-*

изводиться исполненіе рѣшенія; Начальникъ же Губернскій, съ своей стороны даетъ о томъ знать надлежащему мѣсту. При сихъ случаяхъ, ни въ Царствѣ, ни въ Имперіи судебныя и исполнительныя мѣста не входятъ въ разсмотрѣніе правильности иска и послѣдовавшаго уже по оному рѣшенія. На подлинномъ мѣтѣ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему.*“ Въ С. Петербургѣ, 12 Января 1838 года. (Оуб. Прав. Сен. 7 Февраля 1838 г.) (С. В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 4-го Марта.

Его Величество Императоръ Россійскій, здѣшнему каллиграфу и академическому художнику Августу Фридриху Шлице старш. въ возданіе трудовъ и усердія въ приготовленіи грамоты Его Величеству на право почетнаго гражданства города Берлина, пожаловать изволилъ драгоценный бриллиантовый перстень, какъ знакъ Высочайшаго благоволенія. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 24-го Февраля.

Палата Депутатовъ въ сегодняшнемъ своемъ заведеніи, занималась разными поступившими къ ней прошеніями, и между прочими отъ жителей Мальосенскаго Кантона въ Воклузскомъ департаментѣ, въ которомъ они желали отдѣленія сего Кантона отъ Оранжскаго округа и соединенія его съ Карпентрасскимъ округомъ, по сему воспротивился Министръ Внутрен. дѣлъ, объявляя, что требованіе Мальосенскаго округа Государствен. Совѣтъ нашелъ невозможнымъ, и онъ съ своей стороны не видитъ нужды, почему хотѣть перемѣны того, что существуетъ съ VIII года Республики, и наконецъ послѣ продолжительныхъ преній, приступлено къ обыкновенному порядку. — Военный Министръ прекратилъ разсужденіе прошеній, предложеніемъ Палаты проекта закона на счетъ чрезвычайнаго прибавленія для покрытія расходовъ причиненныхъ осадою Алжирской области, при томъ этотъ же Министръ объявилъ, что будутъ предложены Палатѣ на разсмотрѣніе всѣ бумаги, касающіяся нынѣшняго положенія бывшаго Регентства. Общая сумма требуемаго Министромъ прибавленія для подкрѣпленія гарнизона и доставки лошадей и военныхъ потребностей, простирается не менѣе какъ на 16,671,400 фр.

— Король давалъ вчера частную аудіенцію Виртембергскому Посланнику Миллину и принялъ отъ него отзывное его письмо. Потомъ представлялся Его Велич. Баронъ Гигель, временный Виртембергскій уполномоченный въ Парижѣ.

— Вчера происходило торжественное погребеніе Г-на Сильвестра де Саси на кладбищѣ *Père Lachaise*. Смертію Г-на де Саси ученый свѣтъ потерялъ самую чувствительную потерю со времени Кювье. Онъ былъ Профессоромъ Французской Коллегии и въ училищѣ иностранныхъ языковъ, непремѣннымъ Секретаремъ Академіи надписей и художествъ, хранителемъ восточныхъ рукописей Королевской Библиотеки, Инспекторомъ ориентальной типографіи, при Королевской типографіи и Перомъ Франціи. Имя Саси было еще славнѣе за границею, нежели въ отечествѣ. Въ Берлинѣ, въ Лондонѣ, Вѣнѣ, Ст. Петербургѣ и Константинополѣ, вездѣ имѣлъ онъ своихъ воспитанниковъ и почитателей. Слава его привнесла Франціи честь болѣе, нежели всѣхъ другихъ.

— Третьяго дня вечеромъ привезены въ Парижъ 20 орудій завоеванныхъ въ Константино. Они имѣютъ длины отъ 3 до 6 фут., но всѣ почти заколочены или подобнымъ образомъ сдѣланы безцѣльными. Отъ 7 до 8 самыхъ длинныхъ и богато украшенныхъ, очевидно изъ Испанскихъ литейныхъ. Всѣ онѣ поставлены будутъ въ домъ Инвалидовъ.

— Производство процесса противу *Leprestre-Dubocage* и его сотоварищей, у которыхъ найдено болѣе 150 тюковъ съ патронами, дѣлать будетъ продолжаться. Вчера дѣланъ обыскъ у винопродавца Шарла, у котораго открыли нѣкоторое количество пороха, раздѣленнаго на малыя связки. Шарль задержанъ.

— Завтра будетъ большой балъ въ пользу бѣдныхъ города. Билетъ стоитъ 25 фр., за что покупщикъ получаетъ два номера билетовъ къ лотерей, которая будетъ разыграна во время бала и для которой представлены очень драгоценныя предметы Парижскими купцами и художниками.

— Говорятъ, что будетъ сооруженъ памятникъ для побѣжденной Французской арміи при Ватерлоо. Слышно, что монументъ сей будетъ поставленъ возлѣ Белгійскихъ Львовъ. Маршалъ *Jérar* наименованъ

WIAOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P R U S S Y.

Берлинъ, 4-го Марта.

НАЙБЛАГОВѢШЕШЕ ЦЕАРАЗЪ ЕГО МОЩЕ РОССЫЙСКИ, Каллиграфу и Артыстѣ Августу Фридерикову Шлице старш., въ награду szczególnychъ его usiłowań i troskliwości, w przygotowaniu dyplomu dla NAJBLAŻEJSZEGO PANA, na honorowe obywatelstwo miasta Berlina, udzielić raczył kosztowny pierścień brylantowy, jako znak Najwyższego zadowolenia. (A.P.S.Z.)

F R A N C Y A.

Парижъ, дня 24 Lutego.

Изва Депутowanych на dzisiejszymъ swémъ posiedzeniu, zajmowała się różnemi podaniami do niej prośbami, pomiędzy którymi znajdowała się także podana od wielu mieszkańców Kantonu Malaucenne, w Departamencie Vaucluse, w której ciż żądali oddzielenia tego Kantonu od okręgu Orange i złączenia go z okręgiem Carpentras, lecz Minister Spraw Wewnętrznych sprzeciwił się temu, oświadczając, że Rada Stanu niezgadza się zezwolić na żądanie Kantonu Malaucenne, i że on ze swojej strony nie widzi, dla czego by chciało odmienić delimitację, która już istnieje od VIII roku Rzeczypospolitej, i nakoniec po długichъ rozprawachъ przystąpiono do porządku dziennego. — W ostatku, Minister Wojny przerwał rozpatrywanie prośb, przełożeniemъ Izbie projektu do prawa względemъ nadzwyczajnego przyzwolenia na zastąpienie wydatkówъ zъ przyczyny osadzenia okręgu Algierskiego, przy czymъ Minister oznajmił, że wszystkie akta, dotyczące się teraźniejszego położenia byłej regencji, będą przełożone Izbie na rozpatrzenie. Ogólna summa żadanego przez Ministra dodatku na wzmocnienie załogi, oraz zakupienie koni i materjałówъ wojskowych, wynosi niemniej jakъ 16,671,400 fr.

— Królъ dawałъ wczora Posłowi Wirttemberskiemu Hrabieciu *Müllin*, audyencyą prywatną i przyjąłъ od niego listъ odwołujący go. Potemъ J. K. Mości prezentowałъ się Baronъ *Hügel*, który témczasemъ będzie Pełnomocnikiemъ Wirttemberskimъ w Paryżu.

— Wczora odbyłъ się uroczysty pogrzebъ P. *Silvestre de Sacy* na cmentarzu *Père Lachaise*. Przezъ zgonъ P. de Sacy światъ uczony poniósłъ najdotkliwszą stratę od śmierci Cuviera. P. de Sacy byłъ Professoreмъ w kolegiumъ francuzkiemъ i przy szkole językówъ wschodnichъ, dożywotnimъ Sekretarzemъ akademiiъ napisówъ i sztukъ pięknychъ, konserwatoremъ rękopisówъ oryentalnychъ biblioteki Królewskiej, Inspektoremъ typografiiъ oryentalnej przy drukarni Królewskiej i Paremъ Francyi. Imię Sacego w cudzychъ krajachъ stało się daleko sławniejszemъ, jakъ we własnej ojczyźnie. W Berlinie, Londynie, Wiedniu, St. Petersburgu, Konstantynopolu miałъ swoichъ wychowancówъ i wielbicieli. Sława jego przedъ wszystkimi innemi, wzbogaciła honorъ Francyi.

— Zawczora wieczoremъ przywieziono do Paryża 20 działъ zdobytychъ w Konstantynie. Są one długie od 3 do 6 stop, lecz wszystkie prawie zagwożdżone albo innymъ sposobemъ uczynione niezdatnymi do użycia. 7 do 8 najdłuższychъ i najpiękniejъ ozdobionychъ działъ, widocznie pochodzą zъ fabrykъ hiszpańskichъ. Wszystkie umieszczone będą w domu Inwalidów.

— Processъ przeciwko *Leprestre-Dubocage* i jego spółtowarzyszomъ, u których znaleźć miano więcej, jakъ 150 pakъ zъ ładunkami, czynnie odbywać się będzie. Wczora czynione przeszukanie u winiarza *Charle*, doprowadziło znówu do odkrycia pewnej ilości prochu, który rozdzielony byłъ na małe paczki. *Charle* wzięty zostałъ do więzienia.

— Jutro ma być tu dany wielki bal, na korzyśćъ ubogichъ miasta. Biletъ kosztuje 25 fr., za co nabywca otrzymuje 2 numera na loteryę, która ma się ciągnąć podczasъ balu, a w którą ciągnięte będą bardzo kosztowne przedmioty, na ten celъ przezъ paryzkichъ kupcówъ i wielu rzemieślnikówъ ofiarowane.

— Mówią, że podъ Waterloо ma być wystawiony pomnikъ dla zwyciężonego wojska francuzkiego. Słychać, że monumentъ ten umieszczony być ma wrazъ obokъ lwówъ belgickichъ. Marszałekъ *Gérard* mianowany

членомъ комиссіи назначенной для разсмотрѣнія сего плана.

— Въ *Messenger* содержится: „Извѣстно было, что *Эспартеро* за нѣкоторое время предположилъ дать рѣшительное сраженіе и гдѣ возможно блистательною побѣдою ослабить вліяніе *Кордовы* въ Мадридѣ. Вчера прибывшій изъ Байонны курьеръ, будто доставилъ извѣстіе, что *Эспартеро* на берегу Эбра произвелъ кровопролитное сраженіе, которое впрочемъ неблагоприятно рѣшено для Королевы. Не смотря на усилія *Эспартеры*, Христиносъ послѣ значительнаго урона, состоявшаго въ 1,000 чел. убитыми, въ большемъ безпорядкѣ оставили поле сраженія. При семъ было бы печальнѣе всего то, что переходъ чрезъ Эбро былъ бы свободенъ и Португалетта была бы въ большой опасности.“ *)

— Въ *Sentinelle des Pyrenées* помещено извѣстіе, что предполагаемая Карлистами новая экспедиція, въ скоромъ времени отправится въ походъ подъ начальствомъ *Герге*. Солдаты экспедиціоннаго корпуса были совершенно обмундированы и вооружены. (A.P.S.Z.)

А н г л і я .

Лондонъ, 23-го Февраля.

Въ засѣданіи Парламента 13 ч. с. м. разсуждали объ обществахъ составленныхъ ремесленниками. — Г. *О'Коннелль* обратилъ вниманіе Палаты на это обстоятельство, угрожающее общественному спокойствію. 15 ч. с. м. Г-нъ *Гротъ* внесъ проектъ, чтобы при выборахъ голоса собирались тайно, и указалъ на злоупотребленія владѣльцевъ въ отношеніи людей, зависящихъ отъ нихъ, если кто либо изъ сихъ послѣднихъ осмѣлится имѣть собственное мнѣніе. Въ доказательство словъ своихъ, Г-нъ *Гротъ* поставилъ въ примѣръ Лорда *Хоттингетовера*, который въ послѣдствіе выборовъ въ Грентамъ отказалъ продолженіе арендныхъ контрактовъ 27-ми арендаторамъ. Этого частный случай можетъ дать понятіе о множествѣ подобныхъ злоупотребленій, случающихся въ Англіи. Приверженцы партіи Тори, опровергали, поочередно предложеніе Г-на *Грота*. Наконецъ Лордъ *Джонъ Росселъ* произнесъ, что если допустить при выборахъ собраніе голосовъ тайно, слѣдуетъ также установить и тайныя совѣщанія въ Палатахъ; но какъ Парламентъ и Министры исполняютъ обязанности свои открыто при свидѣтеляхъ, необходимость требуетъ, чтобы кандидатъ на представителя избираемъ былъ явно, большинствомъ голосовъ избирателей. Лордъ присовокупилъ, что Правительство внесло бы отъ себя подобный проектъ, если бы не опасалось злоупотребленій со стороны тѣхъ, которые употребляютъ во зло всѣ благонамѣренныя мѣры Правительства, и что богатые люди должны будутъ самими себя приписать вину, если не переставая при выборахъ дѣлать принужденія, вынудить Правительство ввести обычай собранія голосовъ тайно, что могло бы имѣть худыя послѣдствія для Государства. Дальнѣйшія о семъ пренія отложены до слѣдующаго засѣданія. (О. Г. Ц. П.)

— Пароходъ *Иберія* доставилъ извѣстія изъ Лиссабона отъ 15-го ч. с. м. изъ коихъ видно, что опасеніе Правительства на счетъ высадки *Донъ-Мигуэля* въ Португалію, кажется увеличиваются. Военный Министръ представилъ Кортесамъ подробный рапортъ обо всемъ, что только Правительство знаетъ о планахъ *Мигуэлистовъ*. *Донъ-Мигуэль* будто имѣетъ въ своемъ распоряженіи большія суммы, и говорятъ, что нѣкоторое число усердѣвшихъ его приверженцевъ оставило Испанію, чтобы отправиться къ Карлистамъ въ Италію. Чтобы по крайней мѣрѣ со стороны моря затруднить какъ возможно набѣгъ, Правительство отправило два военныхъ корабля для крейсерства при устьѣ Гвадіаны. Впрочемъ въ публикѣ не вѣрятъ по длиннотѣ донесенія Военнаго Министра.

— Туамскій Католическій Архіепископъ рѣшительно сопротивился начертанному Правительствомъ плану Ирландскаго національнаго просвѣщенія, какъ опасному для безопасности и свободы Католическаго исповѣданія въ Ирландіи, такъ какъ по сему, учебныя книги по коимъ должно обучать закону Божію, были бы опредѣляемы коллегіею установленною Парламентомъ и состоящею по большей части изъ протестантовъ. Архіепископъ объявилъ, что на каждого Епископа, Святыя Духомъ и наследникомъ Св. Петра, возложена обязанность, смотреть за своею паствою, и по сему никто кромѣ Папы не предпишетъ ему книгъ, изъ коихъ должны получать религиозное просвѣщеніе дѣти въ его Епархіи.

*) Сравни. сообщенную прежде телегр. депешу отъ 21 ч., по коей *Эспартеро* 19-го ч. изъ рекогносцировки не встрѣтивъ нападенія возвращался въ Гаро.

jest członkiem, wyznaczonej do rozpatrzenia tego planu komisyyi.

— W *Messenger* czytamy: „*Espartero*, jak wiadomo, od niejakiemu czasu, postanowił być, stanowiącą rozpocząć walkę i gdzie można przez świetne zwycięstwo osłabić wpływ *Cordovy* w Madrycie. Wczora dopiero przybyły goniec z Bayonny miał przywieźć wiadomość, że *Espartero* na brzegu Ebru wydał krwawą bitwę, lecz która nie wypadła pomyślnie na stronę wojsk Królowej. Pomimo usiłowań *Espartery*, Krystyniści po znacznej stracie, wynoszącej na 1,000 ludzi w zabitych, w największym nieładzie cofnęli się z pola walki. Najsmutniejszym przy tém byłoby to, że teraz przechod przez Ebro byłby wolny i Portugaletta w wielkiem niebezpieczeństwie.“ *)

— W *Sentinelle des Pyrenées* umieszczono wiadomość, że projektowana przez Karolistów nowa wyprawa wkrótce uda się pod rozkazami *Guergué* w pochod. Żołnierze, do korpusu wyprawy należący, byli zupełnie umundurowani i uzbrojeni. (A.P.S.Z.)

А н г л і я .

Лондонъ, дня 23-го Lutego.

Posiedzenie Parlamentu w dniu 13 b. m. przedstawiało nader ważne rozprawy, nad związkami rzemieślników. P. *O'Connell* zwrócił uwagę Izby na ten przedmiot, zagrażający powszechnemu dobru. W dniu 15, P. *Grote* wniósł projekt względem tajemnego przy wyborach głosowania, rozwijając go wytknął nadużycia, jakich się właściciele dopuszczają względem tych, którzy będąc w zależności od nich, osmielają się mieć własne zdanie; na dowód przytoczył, że sam Lord *Huttingtower*, w skutku wyborów w Grantham, 27 czynszownikom wymówił dalsze posiadanie dzierżaw. Ten wypadek w jednym miejscu, naprowadza na myśl, ile podobnych w całej Anglii przytrafiać się musi? Wszyscy torysowie zbijali kolejno wnioszek P. *Grote*, nakoniec zabrał głos Lord *John Russel*, w którym dowodził, że chcąc uchwalić tajne przy wyborach głosowanie, potrzeba także wprowadzić zwyczaj, ażeby Izby tajemnie się naradzały, lecz, że parlament i ministrowie pełnią swe obowiązki otwarcie i przy świadkach, wynika ztąd potrzeba żeby kandydat na reprezentanta był głośną większością od wyborców do urzędu tego powoływany. Zakończył swą mowę uważając, że Rząd sam przedstawiłby w tym przedmiocie projekt, gdyby nie lękał się nadużyć ze strony tych, którzy wszelkich zbawiennych zamiarów nadużywają, i że można sami sobie przypisać winę, jeżeli nie przestając ciągle używać w głosowaniach przymusu, spowodują Rząd, do zaprowadzenia tajemnego przy wyborach głosowania, co by największe zło, dla całego kraju spowodować mogło. Dalsze rozprawy do następnego posiedzenia odłożono. (G.R.K.P.)

— Statek parowy *Iberia*, przywiózł wiadomości z Lissabony, dochodzące do d. 15 t. m., z których dowiadujemy się, że obawy Rządu względem wylądowania *Don-Miguela* w Portugalii, zdają się powiększać. Minister Wojny podał Korteżom szczegółowy raport o wszystkim, co wiadomo Rządowi o planach *Migueli* stów. *Don Miguel* ma mieć w swoim rozporządzeniu wielkie summy pieniężne, i mówią, że pewna liczba najgorliwszych jego stronników, opuściła Włochy dla przyłączenia się do Karolistów w Hiszpanii. Ażeby przynajmniej ze strony morza, jak można, utrudzić najście, Rząd wysłał dwa okręty wojenne, które krążyć mają około ujścia Guadiany. Zresztą nie wierzą w publiczności w autentyczność podania Ministra Wojny.

— Arcybiskup katolicki *Tuam*, wyraźnie wyrzekł przeciwko ułożonemu przez Rząd planu Irlandzkiego narodowego oświecenia, jako niebezpiecznego dla czystości i wolności religii katolickiej w Irlandyi, gdyż podług tego, księgi szkolne, z którychby się dawały nauki religii, byłyby przeznaczane od ustanowionego przez Parlament, i składającego się po większej części z protestantów, Kollegium. Arcybiskup oświadczył, że każdy Biskup ma sobie polecone przez Ducha Świętego i następcę Piotra S-go, mieć pieczęć o swej owczarni, i nikt oprócz Papieża nie przepisze mu ksiąg, z których wykładać się ma nauka religii dla dzieci w jego dyecezyi.

*) Porównać z tém udzieloną pierwiej depeszę telegr. z Bayonny pod d. 21, podług której, *Espartero* czyniąc wybieczkę d. 19, powrócił do Haro, nienapotkawszy żadnego uderzenia.

— Въ Ласаи въ Вандеменской Землѣ, 22 Сентября было ужасное землетрясеніе. Наканунѣ жители слышали какъ бы пушечный громъ и думали, что неподалеку происходитъ сраженіе Англійскихъ колонистовъ съ туземцами, наконецъ съ удивленіемъ замѣтили, что звукъ выходилъ изъ пещеръ подлѣ горъ. Ночью жители пробужденные трескомъ падающей башни и землетрясеніемъ, едва успѣли уйти на морской берегъ, многіе погибли подъ развалинами домовъ. Во время землетрясенія на горизонтѣ замѣнены свѣтлыми полосы. (A.P.S.Z.)

ГЕРМАНІЯ.

Веймаръ, 24-го Февраля.

Здѣшній Профессоръ Д-ръ Кохъ, какъ извѣстно, предпринялъ весною 1836 г. путешествіе на Кавказъ, чтобы изслѣдованіями распространить кругъ ботаники и естественной исторіи. Будучи удовлетворенъ повсюду при своихъ ученыхъ изслѣдованіяхъ и восхищенный прелестями природы и многихъ древностей, представившихся взорамъ его, въ половинѣ Декабря пр. года онъ оставилъ Тифлисъ сдѣлавъ еще поѣздку въ изобилующія виномъ страны Кавказа, и по послѣднимъ извѣстіямъ, достигъ уже не безъ опасности высочайшихъ горъ отдѣляющихъ Европу отъ Азіи, чтобы пробраться въ Одессу. Отсюда онъ намѣренъ былъ отправиться чрезъ Москву въ Петербургъ и весною возвратиться въ отечество. Должно ожидать любопытныхъ свѣдѣній о его путешествіи и изслѣдованіяхъ. (A.P.S.Z.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 17-го Февраля.

Слышно, что сегодня съ домомъ Ротшильда заключенъ договоръ, въ слѣдствіе котораго Министерству будто сдѣлано уже заемъ. Вся сумма состоитъ изъ 20 мил. реаловъ, и будетъ употреблена для покрытія настоящихъ расходовъ. Остальное количество будетъ уплачено послѣ. Для отдачи займа наложена военная подать на остр. Кубу.

— Правительство предполагаетъ учредить Государствен. Совѣтъ, который будетъ состоять изъ 30 или 36 членовъ, 6 на каждое Министерство. Комиссія назначенная для образованія оного, состоитъ изъ четырехъ депутатовъ и одного Сенатора.

— Генералъ Каронделетъ наименованъ Намѣстникомъ Старой Кастиліи. (A.P.S.Z.)

СИРІЯ.

Байрутъ, 20-го Января.

Съ нѣкотораго времени Сирія была театромъ важныхъ происшествій, и по всякому вѣроятію, приготовляются еще важнѣйшія. Неудовольствіе съ Египетскимъ владѣніемъ достигло высочайшей степени; на многихъ мѣстахъ возгорѣлся уже мятежъ и нужно только искры, чтобы вспыхнулъ общій пожаръ. Друзья, которые при завладѣніи края Египтянами, напередъ подали знакъ къ сопротивленію и никогда дѣйствительно не были покорены, теперь явно возмутились и еслибъ имѣли только оружіе и амуницію, то исчезло бы Египетское владѣніе въ Сиріи. Не смотря на худое ихъ вооруженіе, они уже выиграли нѣсколько сраженій. Войска Ибрагима опасаются ихъ чрезвычайно. Недавно у подошвы Ливана со стороны Дамаска 130 Друзовъ совершенно разбили отрядъ регуляр. войска изъ 300 чел., Полковникъ и 40 чел. убиты на мѣстѣ. Ибрагимъ-Паша очень огорченъ и угрожаетъ все уничтожить; но онъ не имѣетъ достаточной силы для исполненія проекта. Оружіе и военныхъ припасовъ у него довольно, но мало людей. Войско съ нѣкотораго времени значительно уменьшено и онъ не смѣетъ слишкомъ раздѣлять свои силы, такъ какъ онъ своимъ поступкомъ возбудилъ неудовольствіе Порты, и по сему опасается Турецкаго войска стоящаго неподалеку границъ Сиріи. Но не только туземцы жалуются на Египетскія власти; даже въ самомъ войскѣ показываются явныя слѣды возмущеній. Побѣгъ между войскомъ съ каждымъ днемъ увеличивается а дезертеры уходятъ частію къ Друзамъ а частію въ Турецкія владѣнія. За нѣсколько дней 2,000 солдатъ съ оружіемъ и амуниціею перешли къ Друзамъ умертвивъ своего начальника Генерала Мугаммеда-Пашу. Ибрагимъ посылаетъ одного за другимъ курьеровъ въ Каиръ, для полученія помощи отъ отца. — Новый наборъ производится съ большою строгостію и жестокостію, и какъ изданныя по сему приказанія въ Алеппо не довольно скоро были исполнены, то Ибрагимъ-Паша чтобы достигнуть своей цѣли, употребилъ слѣдующее средство. Велѣлъ распространить слухъ, что Турецкія войска перешли границы и сильный отрядъ ихъ приближается къ Алеппо, чтобы, въ слѣдствіе договора съ Султаномъ, осадить сей городъ. Одного дня утромъ всѣ военныя

— W Lasaye, w kraju Vandiemien, d. 22 Września, było mocne trzęsienie ziemi. W wigilię mieszkańcy słyszeli huk podobny do działowego, tak, iż rozumieli, że zaszła w bliskości bitwa pomiędzy angielskimi osadnikami a krajowcami; lecz z zadziwieniem postrzegli w końcu, że huk wychodził z jaskiń blisko gór. W nocy mieszkańcy obudzeni zostali łoskotem zapadającej wieży i trzęsieniem ziemi. Kto mógł, uciekał na brzeg morski, a bardzo wielu zginęło pod gruzami domów. Podczas trzęsienia ziemi, postrzegano na horyzoncie pasy jasne. (A.P.S.Z.)

НИЕМЦЫ.

Веймаръ, 24-го Лутего.

Нашъ Профессоръ Д-ръ Кохъ предсѣгвизалъ, какъ вѣдомо, wiosną 1836 podróż do Kaukazu dla rozszerzenia poznania botaniki i historyi naturalnej w ogólnosci przez badania. Wszędzie zadowolony z wypadków naukowych swych usiłowań i przejęty wrażeniami zadziwiających piękności natury i wielu starożytności, które się stawiły oczom jego, w połowie Grudnia r. z. opuścił Tyflis, odbywszy pierwiej podróż do krain Kaukaskich, obfitujących w wino i podług ostatnich wiadomości, nie bez niebezpieczeństwa znajdował się już na najwyższych górach, rozdzielających Europę od Azji, dla dotarcia się do Odessy. Stamtąd udać się miał przez Moskwę do Petersburga, a na wiosnę powrócić do kraju. Oczekujemy udzielenia o jego interesującej podróży i badaniach.

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 17 Лутего.

Слыша, że dzisiaj z domem Rothschildów zawarta została ugoda, skutkiem której, dla Ministerium zaliczono już pożyczkę. Cała summa wynosi 20 mill. realów i przeznaczona jest na zaspokojenie obecnych wydatków. Reszta wypłacona ma być później. Na opłacenie pożyczki przeznaczony jest dochód z kontrybucyi wojennej z wyspy Kuby.

— Rząd zamierza ustanowić Radę Stanu, która składać się ma ze 30 do 36 Członków, po 6 dla każdego Ministerium. Wyznaczona do urzędzenia jej Komisya, składa się ze 4 deputowanych i jednego Senatora.

— Jenerał Carondelet mianowany został Jeneralnym Kapitanem Starej Kastylji. (A.P.S.Z.)

СИРІЯ.

Байрутъ, 20 Стычня.

(Dzien. Smirn.) Od niejakiego czasu Syrya była widownią ważnych wypadków, i podług wszelkiego podobieństwa, przygotowują się jeszcze ważniejsze. Nieukontentowanie z władztwa Egipskiego do najwyższego doszło stopnia; na wielu już miejscach wybuchły bunt i potrzeba tylko iskry, ażeby się powszechny wzniecił pożar. Druzowie, którzy przy zajęciu kraju przez Egipcyan, najpierw dali znak do oporu i nigdy rzeczywiście nie byli podbitymi, dzisiaj w otwartym są powstaniu i jeśli tylko mieli broń i amunicyę, byłoby wtedy po panowaniu Egipskiem w Syrii. Pomimo niedostatecznego ich uzbrojenia, wygrali jednak kilka już bitew. Wojska Ibrahima wszędzie przed nimi pierzchają. Nie dawno u stop Libanu ze strony Damsku oddział ze 300 ludzi regular. wojska, zupełnie pobity został przez 130 Druzów; Półkownik i blisko 40 ludzi poległ na miejscu. Ibrahim Basza rozjątrzony jest do najwyższego stopnia i wszystkiemu zagraża zniszczeniem; lecz nie posiada dostatecznej siły do wykonania swych planów. Broni i materjałów wojskowych ma dosyć, lecz braknie mu ludzi. Wojsko jego od niejakiego czasu znacznie się zmniejszyło i on się nie odważy rozdzielać się swoją na wiele części, w chwili, kiedy przez swoje postępowanie wzbudził niechęć Porty, i dla tego lęka się stojącego nie daleko od granic Syrii wojska Tureckiego. Lecz nie sami są krajowcy, którzy się uskarżają na władze Egipskie; w wojsku nawet pokazują się ślady niespokojności. Dezertercy pomiędzy wojskami wzrastają codziennie, i zbiegowie uchodzą częścią do Druzów, a częścią w granice Tureckie. Przed kilkoma dniami, 2,000 żołnierzy z bronią i amunicyą przeszedł do Druzów, zamordowawszy swojego, dowódcę Jenerała Muhammeda Baszę. Ibrahim Basza wysłał jednego po drugim gońców do Kairu, prosząc pomocy u swojego ojca. — Nowy zaciąg odhyla się z wielką ścisłością i okrucieństwem, a ponieważ wydane w tym względzie rozkazy w Aleppo, nie dość prędko wykonane były, tedy Ibrahim Basza, dla osiągnięcia swojego celu, użył następującego środka. Kazał rozgłosić wieść, że wojska Tureckie przekroczyły granice, i mocny ich oddział zbliża się ku Aleppo, ażeby skutkiem ugody z Sułtanem, osadzić to miasto. Pewnego dnia rano, wszystkie władze cywilne i wojskowe, wraz

и гражданскія власти съ гарнизономъ оставили городъ, и вскорѣ потомъ въ самомъ дѣлѣ показались войска съ Турецкими штандартами и въ турецкихъ мундирахъ. Жители тотчасъ посѣпили въ городъ и съ радостію поздравили мнимыхъ Турокъ какъ освободителей своихъ отъ Египетскаго ига. Въ эту минуту внезапно съ разныхъ сторонъ въ городъ ворвался вышедшій утромъ гарнизонъ, заступилъ все ворота, и около 5,000 мужескаго пола жителей Алеппо, находившихся въ города, такимъ образомъ захвачены и 2,800 сихъ несчастныхъ какъ годныхъ къ военной службѣ, безъ различія состоянія отправлены въ Египетъ. Прочіе принуждены были уплатить значительный денежный штрафъ. Замѣчательно, что на этотъ разъ, все Христиане освобождены безъ выкупа. (A.P.S.Z.)

Разныя извѣстія.

Принцъ Іоаннъ Саксонскій, братъ царствующаго Короля, совершенно уже окончилъ переводъ Дантовой *Divina comedia*, который вскорѣ будетъ отпечатанъ въ типографіи Арнольда въ Лейпцигѣ. Сочиненіе это заключается въ трехъ томахъ. Самый строгій критикъ, по долгу справедливости, помѣститъ знаменитаго переводчика въ число славныхъ писателей богатой Нѣмецкой литературы.

— По увѣренію *Journal de Paris*, Король Французъ раздастъ ежегодно бѣднымъ отъ 750 до 800 т. фр.; Королева же изъ собственныхъ суммъ 87,000 фр.; ежедневная милостыня, простирающаяся отъ 1,200 до 1,500 фран. не входитъ въ расчетъ выше означенныхъ суммъ.

— Императоръ Австрійскій назначилъ на издержки, по случаю Коронаціи Его Импер. Величества Королемъ Ломбардо-Венеціанскимъ 3,000,000 гульденовъ. Штаты означеннаго Королевства ассигновали на сей предметъ такую же сумму, желая отличить торжество сіе особеннымъ блескомъ роскоши.

(О. Г. Ц. II.)

ПЕРЕЧЕНЬ ПУТЕШЕСТВІЯ

Дерптскаго Профессора Ф. Паррота
къ Северному Мысу (Nord Cap), въ 1837 году.
(Das Inland, N. 1, 1838).

Чистая любовь къ наукамъ внушила мнѣ мысль совершить путешествіе къ Северному Мысу. Совѣтъ Университета, одобрилъ мое предпріятіе, вошелъ съ представленіемъ къ высшему начальству, о позволеніи мнѣ совершить путешествіе на иждивеніи Университета, и взялъ изъ его физическаго кабинета нужные для опытовъ инструменты. Государь Императоръ Всемилостивѣйше соизволилъ утвердить представленіе высшаго начальства. Ученая цѣль путешествія состояла: 1) въ астрономическихъ опредѣленіяхъ мѣстъ и времени; 2) въ наблюденіяхъ за качаніемъ маятника, для точнѣшаго опредѣленія вида земли, и 3) въ наблюденіяхъ надъ уклоненіемъ магнитной стрѣлки отъ меридіана, ея колебаніемъ, наклонностію къ горизонту, и различіями притягательной силы въ разныхъ мѣстахъ. Вместе со мною рѣшился предпринять это трудное путешествіе кандидатъ А. Нешель.

10-го Іюля выѣхали мы изъ Петербурга, и, черезъ Выборгъ, Куопіо и Улеоборгъ, прибыли въ Торнео, 23-го числа того же мѣсяца. Изъ сихъ тринадцати дней, провели мы два въ Куопіо, для магнитныхъ наблюденій, и одинъ, въ Улеоборгѣ, по другимъ дѣламъ. Въ Торнео, путешественникъ можетъ застать, за самую умеренную цѣну, всемъ нужнымъ для дальнѣшаго путешествія. Есть также люди, готовые помочь вамъ, по крайней мѣрѣ полезными совѣтами. Гостинница здѣсь превосходная. Не взирая на это, здѣсь весьма трудно составить точный планъ для проѣзда остальныхъ девяти сотъ верстъ къ Северному Мысу, о которомъ даже въ Торнео знаютъ только по слуху.

Мы познакомились здѣсь съ добрымъ Шведомъ, изъ Мауно, въ 430 верстахъ къ северу отъ Торнео, прибывшимъ туда по частнымъ дѣламъ. Съ величайшимъ безкорыстіемъ предложилъ онъ намъ свои услуги, опытность и знаніе мѣстностей. Въ его сопровожденіи совершили мы любопытное плаваніе вверхъ теченія рѣкъ Торнео и Муоніо, на протяженіи пятидесяти верстъ, то между населенными, живописными, гористыми мѣстами, то между дремучими лѣсами, въ которые еще не проникали ни одинъ человекъ, то вносясь по быстринамъ, то выплывая на зеркальную поверхность озеръ. Жители сихъ странъ сильнаго и красиваго тѣлосложенія; честность составляетъ основу ихъ характера; о лжи, воровствѣ, обманѣ, которымъ, казалось бы, благодѣйствуютъ скудость почвы, недостатокъ всякой промышленности и отдаленность судебныхъ мѣстъ, пу-

зъ залогъ, опустили місто, и въ rzeczy самой вкромѣce потомъ показали сія войска з Турецкими хоругвами и мундурми. Мieszkańce поспіeszili natychmiast do miasta, i pozdrowili mniemanych Turków głośnie o krzykami radości, jako swych wyzwolicieli z jarzma Egipskiego. W tej chwili nagle z różnych stron wtargnęła znowu do miasta załoga, która rano była z niego wyszła, zajęła wszystkie bramy, i około 5,000 mieszkańców płci męskiej Aleppu, którzy się znajdowali za miastem, byli tym sposobem ujęci; z których 2,800 ludzi, jako zdolnych do służby wojskowej, bez różnicy stanu, wysłano natychmiast do Egiptu. Reszta musieli opłacić znaczne sstrafy pieniężne. Godnym jest uwagi, że tym razem wszyscy chrześcijanie, bez okupu uwolnieni zostali. (A.P.S.Z.)

Разныя Вѣдомости.

Хіаѣ Jan Sasaki, братъ панującego Króla, ukończył już zupełnie tłumaczenie Danta *Divina comedia*, które w krótkim przeciągu czasu wyjdzie na widok publiczny z drukarni Arnolda w Lipsku. Dzieło to zajmuje trzy tomy, a najostrejszy krytyk nie odmówi dostojnemu tłumaczowi znakomitego miejsca między pisarzami bogatej literatury niemieckiej.

— Król Francuzów podług *Journal de Paris* rozdziela corocznie pomiędzy ubogich 750 do 800,000 fr., Królowa zaś z własnych dochodów 87,000 fr. do tej sumy nie liczy się codzienna jałmużna, którą Król w ilości 1,200 do 1,500 fr. rozdaje.

— Cesarz Austriacki przeznaczył na kosztą swej Koronacyi na Króla Lombardzko-Weneckiego 3,000,000 zł. reń. Taką samą sumę uchwałyły stany tego państwa, chcąc tak wielką uroczystość otoczyć całym blaskiem przepychu. (G.R.K.P.)

РЫС ПОДРОЖЬ

PROFESSORA DORPACKIEGO P. PARROTA
Do Przylądka Północnego (Nord Cap), w roku 1837.
(Das Inland, N. 1, 1838)

Samo zamiłowanie nauk podało mnie myśl odbycia podróży do Przylądka Północnego. Rada Uniwersytetu, przyjąwszy moje przedsięwzięcie, czyniła przedstawienie do wyższej Zwierzchności, o pozwolenie mi odbycia podróży kosztem Uniwersytetu, i wzięcia z fizycznego jego gabinetu potrzebne dla doświadczeń narzędzia. Cesarz Jego Mość Najtęskawiej raczył utwierdzić przedstawienie wyższej Zwierzchności. Uczony cel podróży zawierał się; 1) w astronomicznych oznaczeniach miejsc i czasu; 2) w postrzeżeniach nad kotysaniem się wahadła, dla dokładniejszego oznaczenia kształtu ziemi, i 3) w postrzeżeniach nad zboczeniem igły magnusowej od południka, jej ruchem, pochyłością do horyzontu i nad różnicami siły przyciągającej w różnych miejscach. Razem ze mną postanowił przedsięwziąć trudną tę podróż kandydat A. Neszel.

Dnia 10-go Lipca wyjechaliśmy z Petersburga, i przez Wyborg, Kuopio i Uleoborg, przybyliśmy do Torneo, dnia 23-go tegoż mѣсяca. Z tych trzynastu dni, przepędziliśmy dwa w Kuopio, dla postrzeżeń magnusowych, i jeden w Uleoborgu, dla innych zatrudnień. W Torneo, podróżujący za najumiarkowaną cenę może się opatrzyć we wszystkie potrzeby do dalszej podróży. Są także ludzie, gotowi pomódz, przynajmniej dobrimi radami. Dom zajezdny jest tu wyborny. Pomimo to jednakże, bardzo tu jest trudno ułożyć pewny plan przejechania pozostałych dziewięciuset wiorst do Przylądka Północnego, o którym nawet w Torneo wiedzą tylko z wieści.

Zabraliśmy tu znajomość z добрымъ Шведомъ z Мауно, o 430 wiorst na północ od Torneo, który tu przybył w prywatnym interesie. Z największą bezinteresownością ofiarował nam swe usługi, doświadczenie i znajomość miejsc. Odbyliśmy z nim ciekawą żeglugę w górę rzeki Torneo i Muonio, na przestrzeni pięciuset pięćdziesięciu wiorst wynoszącej, już to między zaludnionymi, malowniczymi, górzystymi miejscami, już to pomiędzy głębokimi lasami, do których żaden jeszcze nie zagłębiał się człowiek, już to bystrzemi płynąc nurtami, już to wypływając na zwierciadlaną powierzchnię jezior. Mieszkańcy tych krajów są mocnej i pięknej budowy ciała; cnota stanowi grunt ich charakteru; o kłamstwie, kradzieży, oszukaństwie, którym zdają się sprzyjać nieurodzajne grunta, niedostatek wszelkiego przemysłu i daleka odległość miejsc sądowych, podróżujący posłyszeli prędzej w całej Europie, niżeli

(2)

тешественникъ услышитъ скорее во всей Европѣ, нежели на отдаленныхъ берегахъ, прелестной рѣки Муоніо.

Поднимаясь постоянно противъ теченія, при сильномъ западномъ вѣтрѣ, мы мало по малу достигли высоты 1,400 футовъ, и прибыли къ истоку рѣки и вмѣстѣ съ тѣмъ къ границѣ трехъ сѣверныхъ Державъ, соприкосновенныхъ въ этомъ пунктѣ. Дикій гребень горъ, отрогъ Скандинавскаго хребта Кіолень, отдѣлялъ насъ отъ морскаго берега, до котораго оставался одинъ день пути. Вѣрный спутникъ проводилъ насъ и туда. Мы выткнули на берегъ озера наши лодки, съ нѣкоторыми дорожными припасами, и оставили ихъ тамъ безъ всякаго опасенія; навьючили инструменты и пожитки на восьмерыхъ дюжихъ Финновъ, и бодро пустились въ дорогу, окруженную высокими вершинами горъ, между большими и малыми озерами, черезъ быстрые ручьи, по роскошнымъ зеленымъ покатамъ горъ, снѣжнымъ равнинамъ и скалистымъ слоямъ, въ пустынь, тишину коей только по временамъ нарушалъ полетъ хищной птицы или ревъ водопада, сажень во сто вышиною. Вдругъ представился нашимъ взорамъ, съ высоты, величественный берегъ Финмаркена: то былъ заливъ Лингенфюрдъ, врывающійся въ землю на нѣсколько миль; онъ окруженъ несравненнымъ скалистымъ вѣнкомъ, иззубреннымъ тысячами скалъ, вершины коего поднимаются изъ моря до трехъ тысячъ футовъ.

Здѣсь путешественниковъ сажаютъ въ легкую узкую лодку, управляемую двумя сильными Норманами или опытными и безстрашными береговыми Финнами, и везутъ, попеременно на веслахъ или на парусахъ, по гладкой поверхности моря. Такимъ образомъ ѣдешь верстъ до трехъ сотъ по Сѣверному Морю, до самаго Сѣвернаго Мыса. Нельзя умолчать о городѣ Альтенѣ, который Леопольдъ ф. Бухъ описалъ столь привлекательнымъ образомъ, объ Альтенѣ, въ которомъ Британская промышленная дѣятельность открыла мѣдные рудники, и не поклониться дружески торговому Гаммерфесту, самому сѣверному городу Европы, съ его радушными и гостепріимными жителями.

Противные вѣтры задержали насъ въ морѣ довольно долгое время, и только 25-го Августа достигли мы до величественнаго, могущаго Сѣвернаго Мыса въ нашей лодкѣ, казавшейся ореховою скорлупою подлѣ скалистой стѣны въ тысячу футовъ вышиной. Простой, честный Норманъ живетъ, съ своимъ семействомъ, въ пяти верстахъ отъ Сѣвернаго Мыса, при бухтѣ, питающейся рыбною ловлею. Въ полночь, при свѣтломъ сѣверномъ сіяніи, постучались мы въ его дверь; онъ насъ принялъ радушно, охотно отвелъ намъ одинъ изъ своихъ домиковъ, построенный изъ привозныхъ бревенъ. Въ немъ находилась небольшая желѣзная печка, наполняемая плавнымъ лѣсомъ, постель, покрытая чистыми шкурами, старый столъ и нѣсколько стульевъ. Вотъ единственное убѣжище и всѣ удобства, которыя можно ожидать на Сѣверномъ Мысѣ! Стоявшая до того времени пасмурная погода, неблагоприятная для нашихъ астрономическихъ наблюденій, насъ крайне огорчала; но съ перваго утра послѣ нашего прибытія, мы проснулись отъ солнечнаго блеска и увидѣли самое ясное небо; сердца наши исполнились чувствомъ благодарности, и мы весело принялись за работу, чтобы не потерять ни одного изъ дарованныхъ намъ драгоценныхъ часовъ.

Въ двѣнадцать дней, въ продолженіе которыхъ почти непрерывно стояла теплая и ясная погода, окончили мы благополучно всѣ предположенные работы, и провели весь день 4-го Сентября на самомъ Сѣверномъ Мысѣ, занимаясь его измѣреніемъ и изслѣдованіемъ его формаціи. Едва покинули мы Сѣверный Мысъ, какъ поднялась сильная буря и не дозволила намъ продолжать плаваніе на лодкѣ; цѣлыя двѣнадцать сутокъ наслаждались мы въ Гавесунтѣ гостепріимствомъ добрыхъ Нормановъ.

Наступала зима; отъ Альтена отпавидись мы сухимъ путемъ, въ пріятномъ сопровожденіи молодого Лундскаго естествоиспытателя, обѣжавшаго Шпицбергенъ, и черезъ Лапландію, прибыли въ Торнео, частію пешкомъ, частію въ саняхъ, запряженныхъ оленями, частію на пловучемъ лѣдѣ рѣки Муоніо. Посреди всѣхъ трудностей дороги, честность добрыхъ Финновъ и участіе, встрѣчаемое въ ихъ пасторахъ, радовали сердце.

Мы проѣхали по Финляндіи, самымъ прямымъ путемъ, въ Гельсингфорсъ, въ которомъ всегда съ удовольствіемъ останавливаются всѣ образованные люди. При первомъ попутномъ вѣтрѣ перевезъ насъ черезъ Финскій Заливъ красивый военный бригъ Палинуръ, и 25-го Ноября ступили мы радостно на родимый берегъ.

Ф. Парротъ. (Сбв. Пз.)

na dalekich brzegach czarującej rzeki Muonio.

Плывąc coraz dalej w górę rzeki, przy mocnym wietrze zachodnim, doszliśmy pomału do wysokości 1,400 stop, przybyliśmy do źródła rzeki, i razem do granicy trzech Mocarstw północnych, w tym punkcie schodzących się. Dzikie gór wierzchołek, odnoga Skandynawskiego grzbietu Kiolen, oddzielała nas od brzegu morskiego, do którego zostawał jeden dzień drogi. Wierny towarzysz podróży i tam nas przeprowadzał. Wyciągnęliśmy na brzeg jeziora nasze łodzie, z niektórymi zapasami podróżnemi, i zostawiliśmy je tam bez żadnej obawy, naśladowaliśmy narzędzia i żywność na ośmiu silnych Fińczyków, i szybko puściliśmy się w drogę, otoczoną wysokimi wierzchołkami gór, pomiędzy wielkimi i małemi jeziorami, przez bystre ruczaje, przez rozkoszne zielone pochyłości gór, śnieżne równiny i skaliste warsty, w pustyni, której ciszę niekiedy tylko przerywał lot drapieżnego ptaka albo szum wodospadu, na sto sążni wysokiego. Nagle ujrzeliliśmy z wysokości, wspaniały brzeg Finmarkenu: była to zatoka Lingensfjord, zachodząca do ziemi na kilka mil; odnoga ta, okrażona jest niezrównanym wieńcem skał, tysiącami wierzchołków nastrzępionych, wznoszących się nad morze do trzech tysięcy stop.

Tu podróżujący wsiadają do lekkiej wąskiej łodzi, sterowanej przez dwóch silnych Normanów albo przez doświadczonych i nieustraszonych Finnów nadbrzeżnych, i żeglują naprzemian wiosłami albo żaglami, po gładkiej powierzchni morza. Tym sposobem jadą do trzechset wiorst Północnem morzem, do samego Przylądka Północnego. Nie można zamilczeć o mieście Altenie, które Leopold von Buch tak pięknem opisał piórem, o Altenie, w której Angielska czynność przemysłowa odkryła kopalnie miedzi, i w niczem nieustąpi handlowemu Hammerfestowi, najpółnocniejszemu miastu Europy, z jego uprzejmymi i gościnnymi mieszkańcami.

Wiatry przeciwnie zatrzymały nas na morzu przez czas dosyć długi, i ledwo 25-go Sierpnia dostaliśmy się do wspaniałego, potężnego Przylądka Północnego na naszej łodzi, która się wydawała, jak orzechowa łupina obok skalistej ściany, tysiąc stop wysokiej. Prosty, uczciwy Normandczyk, mieszka ze swoją rodziną o pięć wiorst od Przylądka Północnego, przy zatoce, żyjąc z rybołówstwa. O północy, przy pięknej Zorzy północnej, zakotowaliśmy do drzwi jego; przyjął nas uprzejmie, chętnie przeznaczył dla nas jeden ze swoich domków, z przywożnych berwion wybudowany. Znajdował się w nim niewielki piec żelazny, spalnym drzewem napędzany, pościel, czystymi skórami reniferów okryta, stary stoł, i kilka stołków. Oto jedyny przytułek i wszystkie wygody, jakich się można spodziewać na Przylądku Północnym! Trwająca do tychczas pochmurna pogoda, która niesprzyjała astronomicznym naszym postrzeżeniom, bardzo nas smuciła; ale pierwszego ranku po naszym tam przybyciu, blask słońca nas obudził i zupełnie pogodnie ujrzelśmy niebo; serca nasze napełniły się uczuciem dziękczynienia, i wesoło wzięliśmy się do roboty, a żeby nie stracić żadnej z darowanych drogich nam godzin.

We dwanaście dni, w przeciągu których prawie nieustannie panowała piękna i ciepła pogoda, szczęśliwie ukończyliśmy zamierzone prace, i przepędziliśmy cały dzień 4-go Września na samym Przylądku Północnym, zajmując się jego wymiarem i śledzeniem jego formacyi. Za ledwo opuściliśmy Przylądek Północny, wszczęła się mocna burza, która nie dozwoliła nam żeglować dalej na łodzi; przez dwanaście dni doznawaliśmy w Hawesundzie gościnności dobrych Normanów.

Nadeszła zima: z Altenu udaliśmy się drogą lądową, w przyjemnym towarzystwie młodego naturalisty z Lunden, który objechał Spitzberg, i przez Laponię przybyliśmy do Torneo, po części piechotą, po części w sankach, reniferami zaprzężonych, po części na pływających krach rzeki Muonio. Wśród całej trudności drogi, uczciwość dobrych Fińczyków i uczciwość okazywane przez ich pastorów, napełniały nas radością.

Przejechaliśmy Finlandyą najprostszą drogą, do Helsingfors, w którym chętnie zawsze zatrzymują się wszyscy ludzie uczeni. Za pierwszym wiatem pomysłnym przewioził nas przez Fińską odnogę piękny bryg wojenny Palinur; a dnia 25-go Listopada wysiedliśmy z radością na brzeg ojczysty.

F. Parrot. (P.P.)